

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupíčkové a Mgr. Michala Bobka v právní věci žalobce: **M. V.**, zastoupen JUDr. Alexandrem Király, Ph.D., advokátem se sídlem Ludvíka Poděště 1883/5, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 2. 2021, č. j. 17 Ad 12/2020 - 136,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 2. 2021, č. j. 17 Ad 12/2020 - 136, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 25. 3. 2020, č. j. MPSV-2020/59626-923, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- IV. Odměna ustanoveného zástupce JUDr. Alexandra Király, Ph.D., **se u r č u j e** částkou 6 292 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Úřad práce ČR – krajská pobočka v Ostravě (dále též „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 27. 7. 2017, č. j. 403371/2017/OOI, nepřiznal žalobci příspěvek na péči, ani jeho zvýšení podle § 12 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o sociálních službách“). Úřad práce odkázal na posouzení lékařky Lékařské posudkové služby OSSZ Ostrava - město (dále též

„posudková lékařka“) ze dne 28. 2. 2017, podle něhož žalobce není osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve smyslu § 8 odst. 1 zákona o sociálních službách, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc pouze ve dvou oblastech základních životních potřeb (komunikace, osobní aktivity).

[2] Proti rozhodnutí úřadu práce podal žalobce odvolání. Žalovaný předložil věc k posouzení Posudkové komisi Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též „PK MPSV“ nebo „posudková komise“), která potvrdila závěry posudkové lékařky. Žalovaný poté odvolání rozhodnutím ze dne 9. 2. 2018 zamítl a potvrdil rozhodnutí úřadu práce. Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“), který ji rozsudkem ze dne 8. 6. 2018, č. j. 20 Ad 9/2018 - 37, zamítl. Ke kasační stížnosti žalobce Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Ads 271/2018 - 34, zrušil uvedený rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 2. 2018. Dospěl k závěru, že hodnocení PK MPSV nelze považovat za úplné a přesvědčivé.

[3] Po zrušení rozhodnutí ze dne 9. 2. 2018 žalovaný pokračoval ve správním řízení. Pokusil se provést nové sociální šetření, což matka žalobce odmítla s poukazem na to, že sociální šetření již proběhlo a nebyly sděleny důvody, proč by mělo být opakováno, když situace žalobce je obdobná. Poukázala rovněž na to, že zdravotní stav žalobce byl opakovaně prošetřován a je doložen řadou lékařských zpráv. Žalovaný dále požádal Střední školu, základní školu a mateřskou školu X v Olomouci (dále též „školské zařízení“), kterou žalobce navštěvoval v letech 2016 - 2017, o podání zprávy týkající se péče poskytované žalobci ve vztahu ke zvládání základních životních potřeb. Po upřesnění požadavku reagovalo školské zařízení přípisem ze dne 14. 6. 2019, v němž se k situaci žalobce vyjádřila třídní učitelka. Dne 21. 6. 2019 si žalovaný s ohledem na závěry rozsudku č. j. 8 Ads 271/2018 - 34 vyžádal posudek PK MPSV k posouzení závislosti žalobce na pomoci jiné fyzické osoby. V posudku ze dne 9. 10. 2019 dospěla PK MPSV k závěru, že žalobce nezvládá základní životní potřeby „komunikace“ a „péče o zdraví“. Žalovaný požádal PK MPSV dne 17. 10. 2019 o zdůvodnění, proč došlo ke změně hodnocení základních životních potřeb zvládaných žalobcem a o doplnění posouzení základní životní potřeby „péče o domácnost“. Na tuto žádost reagovala PK MPSV usnesením ze dne 18. 2. 2020, že posudek nelze vypracovat, neboť doloženými lékařskými zprávami nebyl dostatečně objektivizován zdravotní stav žalobce; pro jeho vypracování je nezbytné psychiatrické vyšetření za hospitalizace žalobce. Doplnila, že hospitalizace byla opakovaně domlouvána, avšak nakonec s ohledem na její odmítání ze strany žalobce, respektive jeho opatrovnice, nebyla nikdy realizována. Výzvou k součinnosti ze dne 21. 2. 2020 vyzval žalovaný matku žalobce ke sdělení, zda se žalobce podrobí psychiatrickému vyšetření za hospitalizace. Na tuto výzvu opatrovnice opět reagovala sdělením, že žalobce se k hospitalizaci nedostaví, neboť při ní by nebyl jeho stav objektivně zhodnocen, k její potřebě se nevyjádřil žádný psychiatr, došlo by ke zhoršení psychického stavu žalobce, s lékaři by nespolupracoval a k jeho stavu existuje dostatek lékařských zpráv. Následně žalovaný dne 25. 3. 2020 vydal rozhodnutí č. j. MPSV-2020/59626-923 (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí úřadu práce ze dne 27. 7. 2017, kterým nebyl žalobci přiznán příspěvek na péči ani jeho zvýšení.

II.

[4] Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce žalobu, kterou krajský soud zamítl v záhlaví uvedeným rozsudkem. Uvedl, že námitky směřující proti neúplnosti a nepřesvědčivosti posudku PK MPSV se mýlí s odůvodněním napadeného rozhodnutí. To je založeno na tom, že se žalobce v rozporu s § 21 odst. 1 písm. b) zákona o sociálních službách nepodrobil vyšetření zdravotního stavu. PK MPSV přitom vysvětlila, proč je vyšetření žalobce za jeho hospitalizace nezbytné. Za zásadní považovala, že podklady pro zpracování jednotlivých lékařských zpráv a sociálního šetření byly pořizovány převážně s matkou žalobce, nikoliv přímo se žalobcem, přičemž mezi údaji sdělenými matkou žalobce a lékařskými závěry a posudkovými závěry jsou rozpory. Krajský soud doplnil, že údaje udávané matkou žalobce jsou v rozporu se sdělením třídní učitelky žalobce i s dosavadními závěry posudkových lékařů. Za dané situace bylo dle krajského soudu nezbytné vyšetření žalobce. Úvahy jeho matky, že se žalobce musí delší dobu adaptovat a výsledky vyšetření by proto nebyly průkazné, nejsou podloženy žádnou lékařskou zprávou. Nebyla zjištěna žádná kontraindikace vyšetření žalobce za hospitalizace. Krajský soud dále zdůraznil, že žalobce byl poučen o možných následcích nedostavení se k vyšetření. Důvodnými neshledal ani námitky, že nebyly dány důvody pro vyšetření žalobce za hospitalizace. Volba způsobu vyšetření je plně v kompetenci PK MPSV a jejího odborného lékaře. Žalobcovy námitky k ní byly laickou úvahou, nepodepřenou jasným odborným závěrem, že je hospitalizace vyloučena. Takový závěr neplyne ani ze správního spisu. Krajský soud podotkl, že hospitalizaci marně navrhla i ošetřující lékařka žalobce v roce 2011 a 2012. Protože nebylo možné zjistit zdravotní stav žalobce, bylo podle krajského soudu irelevantní, zda bylo správně zjištěno, že žalobce měl či neměl osobního asistenta. Podle krajského soudu žalovaný nepochybil ani tím, že nepočkal na případná další vyjádření opatrovnice žalobce k výzvě k součinnosti. Právě vyšetření, kterému se žalobce nepodrobil, mělo odstranit rozpory mezi zjištěními při sociálním šetření v roce 2016 a posudkovými závěry.

III.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Úvodem zdůraznil, že pro svůj dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav není schopen zvládat více základních potřeb ve smyslu § 8 odst. 2 písm. c) zákona a je závislý na pomoci jiné osoby. Zdravotní stav se přitom postupně zhoršuje, čímž se rozšiřuje počet oblastí, ve kterých potřebuje dohled a pomoc. Má za to, že PK MPSV ani krajský soud nerespektovaly závěry rozsudku č. j. 8 Ads 271/2018 - 34, neboť rozhodnutí bylo vydáno bez objektivního zjištění stěžovatelova zdravotního stavu a bez náležitého odůvodnění. Byly přehlédnuty odborné lékařské zprávy předložené stěžovatelem, zejména zpráva ze dne 16. 2. 2017, ve které je uvedeno, že u stěžovatele je nutný stálý zvýšený dohled a péče dospělých osob. Stěžovatel dále označil základní životní potřeby, které podle názoru jeho opatrovnice (matky) nezvládá a popsal svá omezení. K tomu odkázal na lékařské zprávy, které podle něj tento závěr potvrzují, a na závěry zprávy ze sociálního šetření. Rovněž namítl, že marně navrhoval provedení srovnávacího posudku svého zdravotního stavu. Žalovaný i krajský soud se spokojili s tím, že jeho matka údajně neposkytuje

dostatečnou součinnost a namísto lékařských zpráv upřednostnili vyjádření školského zařízení. Posudky PK MPSV tak opět nejsou úplné a přesvědčivé, neboť se nevypořádaly se zhodnocením zvládnutí všech aktivit stěžovatelem ve smyslu posudkových kritérií. Žalovaný vycházel z neúplně zjištěného skutkového stavu, pročez krajský soud pochybil, pokud jeho rozhodnutí nezrušil pro nepřezkoumatelnost. Závěrem stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Ke kasační stížnosti stěžovatel připojil další podání, které označil jako „Žádost o provedení srovnávacího posudku“. V tomto podání mimo jiné doplnil, že v průběhu sociálního šetření se vyjadřovala nejen jeho matka, ale i zástupci školy a internátu. Všichni zúčastnění se přitom shodli na všech podstatných věcech souvisejících s péčí o stěžovatele. Proto je šokující následné vyjádření třídní učitelky, které tyto závěry zcela popírá. Školské zařízení bylo vybráno ve spolupráci se speciálním pedagogickým centrem, stěžovatel měl individuální vzdělávací plán a byl mu doporučen asistent pedagoga, kterého školské zařízení zařadilo pro celou třídu. Matka stěžovatele vždy upřednostňovala ambulantní vyšetření před hospitalizací, neboť měla obavy, že by tuto nemusel stěžovatel zvládnout. Otázku hospitalizace přitom opakovaně řešila s ošetřujícími lékaři. Rovněž MUDr. T. z PK MPSV se dne 20. 4. 2015 vyjádřila, že by vyšetření stěžovatele nebylo objektivní vzhledem k nutnosti jeho adaptace na nové prostředí a doporučila spíše ambulantní péči. S ohledem na stěžovatelovo postižení a obsah lékařských zpráv jsou důvody nevhodnosti hospitalizace zřejmé.

IV.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že krajský soud podrobně posoudil dokumenty obsažené ve správním spise a dospěl ke správnému závěru o nespolečné spolupráci stěžovatele při zjišťování jeho zdravotního stavu. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

V.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] Stejně jako v žalobě stěžovatel v kasační stížnosti primárně namítá nedostatečné zjištění skutkového stavu, a z toho plynoucí nesprávné hodnocení jeho zdravotního stavu. Je však třeba přisvědčit krajskému soudu, že tato část argumentace se mýlí s předmětem sporu. Na rozdíl od předchozích rozhodnutí ve věci stěžovatele totiž žalovaný nezaložil své rozhodnutí na tom, že by zdravotní stav stěžovatele neodůvodňoval přiznání příspěvku na péči, tedy že by stěžovatel nebyl osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve smyslu § 8 odst. 1 zákona o sociálních službách. Žalovaný zamítl odvolání stěžovatele ve věci příspěvku na péči proto, že stěžovatel neposkytl potřebnou součinnost ve smyslu § 21 zákona o sociálních službách, neboť se na žádost PK MPSV nepodrobil vyšetření za hospitalizace. S ohledem na tento závěr nebylo vůbec provedeno posouzení zdravotního stavu stěžovatele.

pokračování

[10] Dále z kasační stížnosti vyplývá námitka stěžovatele, že uvedený závěr žalovaný učinil, aniž by zjistil skutkový stav bez důvodných pochybností a odstranění rozporů v podkladech rozhodnutí. Jednak se spolehl na vyjádření školského zařízení z 14. 6. 2019, které je v rozporu se závěry zprávy ze sociálního šetření a dále vytkl matce stěžovatele nedostatečné poskytování součinnosti, přestože pro hospitalizaci stěžovatele nebyly dány důvody.

[11] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné připomenout, že rozhodnutí žalovaného ve věci nároku stěžovatele na příspěvek na péči již dvakrát zrušil. V rozsudku ze dne 11. 12. 2014, č. j. 10 Ads 160/2014 - 48, byla zrušujícím důvodem skutečnost, že se posudkové orgány nedostatečně zabývaly tím, že stěžovatel trpí poruchou autistického spektra s projevy obdobnými Aspergerovu syndromu. Z posudků lékařů i opakovaných vyjádření matky stěžovatele totiž vyplývalo, že u stěžovatele existovalo podezření na poruchu autistického spektra, pravděpodobně Aspergerův syndrom, avšak toto podezření nebylo ze strany posudkových orgánů jakkoliv ověřováno. Nejvyšší správní soud rovněž žalovanému vytkl významné rozpory mezi výsledky sociálního šetření a závěry posudkové komise v otázce zvládnutí základních životních potřeb. Zdůraznil, že přístup posudkové komise „*ukazuje na jakýsi automatismus, zevšeobecnování či liknavost posudkové komise vůči skutkovým okolnostem individuálního případu stěžovatele*“.

[12] Jak vyplývá z výše provedené rekapitulace správního řízení, v následujícím rozsudku ve věci stěžovatele č. j. 8 Ads 271/2018 - 34 Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že posudek PK MPSV není přesvědčivý a úplný, neboť ze spisové dokumentace vyplývá několik rozporů se závěry posudkové komise. Ta rezignovala na jakékoliv hodnocení skutečností zjištěných při sociálním šetření a vyplývajících z lékařských zpráv z hledisek jednotlivých základních životních potřeb dle § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách a jejich obsahové konkretizace ve vyhlášce (především potřeba orientace, stravování, tělesné hygieny, oblékání a obouvaní a péče o zdraví). Současně nebyly vypořádány námitky stěžovatele. Tvzení matky byla odmítnuta jako nevěrohodná, aniž by byly potřebné skutečnosti zjišťovány od jiné relevantní osoby (např. personál školy a internátu) nebo za provedení osobního vyšetření žalobce, které by mělo být pravidlem. Nejvyšší správní soud upozornil i na to, že žalovaný a PK MPSV ignorovali informaci o přítomnosti osobního asistenta při vzdělávání a nijak se nevypořádali s lékaří tvrzenou nutností stálého zvýšeného dohledu a péče dospělých osob o stěžovatele a pouze konstatovali, že se stěžovatel o sebe na internátu dokáže postarat sám, aniž by ve správním spisu byla obsažena jakákoliv informace o způsobu života stěžovatele na tomto internátu a o tom, jaká je mu zde poskytována pomoc.

[13] Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 8 Ads 271/2018 - 34, stěžejním důkazem v řízení, v rámci nichž je rozhodováno o příspěvku na péči, je lékařský posudek PK MPSV, a proto je na něho kladen požadavek úplnosti a přesvědčivosti. Tento požadavek spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické

diagnózy. Vyplývají-li z jednotlivých podkladů rozporné závěry, posudková komise musí tyto rozpory přesvědčivě vysvětlit. Postaví-li posudková komise své hodnocení na rozporných základech, aniž by rozpory odstranila či vysvětlila, je povinností žalovaného žádat doplnění posudku.

[14] V nyní posuzovaném případě vychází rozhodnutí žalovaného ze stanoviska posudkové komise, že nebylo možno vypracovat posudek k posouzení stupně závislosti stěžovatele na pomoci jiné fyzické osoby, neboť se stěžovatel na žádost PK MPSV nepodrobil vyšetření za hospitalizace. Přestože se striktně vzato nejedná o lékařský posudek, podléhá přirozeně i tento výstup posudkové komise požadavku na jeho úplnost, přesvědčivost a bezrozpornost. Tento požadavek vychází z premisy, že se i v tomto případě jedná o odborný závěr posudkové komise, který jako takový nemůže být přezkoumáván ze strany správních orgánů či soudů, neboť ty k takovému posouzení nedisponují potřebnými znalostmi.

[15] Krajský soud dospěl ve svém rozsudku k závěru, že posudková komise dostatečně vysvětlila, z jakého důvodu vyžaduje vyšetření stěžovatele za hospitalizace. Volba způsobu vyšetření je přitom plně v její kompetenci. Stěžovatel své námitky proti hospitalizaci koncipoval na základě vlastní úvahy, která není podepřena žádným odborným závěrem. S tímto posouzením se Nejvyšší správní soud s ohledem na obsah spisového materiálu neztotožnil.

[16] V průběhu správního řízení bylo dne 21. 11. 2016 provedeno sociální šetření v místě faktického bydliště stěžovatele (internát školského zařízení). Záznam z šetření představoval jeden z klíčových podkladů správních rozhodnutí ve věci. Byl zahrnut mezi podklady (společně s lékařskými zprávami popisujícími zdravotní stav stěžovatele), na základě kterých posudková komise dospěla dne 29. 11. 2017 k závěru, že stěžovatel je omezen při zvládání základních životních potřeb „komunikace“ a „osobní aktivity“. Sociální pracovnice v záznamu ze sociálního šetření uvedla, že stěžovatel je schopen se pohybovat mimo přirozené sociální prostředí vždy s doprovodem druhé osoby. Ven sám nevychází kvůli zhoršené orientaci. Z hlediska časové orientace pozná denní dobu, neorientuje se však v čase. Má poruchu komunikace, není schopen chápat složitě tvořené věty. Na dotazy sociální pracovnice odpovídal spíše ano/ne. Dle sdělení matky si sám nenachystá oblečení, a pokud je k tomu pobízen, neodpovídá oblečení počasí či události. Neměl natolik vyvinuté hygienické návyky, aby byla hygiena prováděna dostatečně dobře. Je spíše samotářský, nevyhledává a nevytváří vazby s vrstevníky. Dále je v záznamu uvedeno, že sociálnímu šetření byli přítomni stěžovatel se svou matkou, zástupkyně ředitele školy, vychovatel a třídní učitelka stěžovatele. Ze záznamu přitom nevyplývá, že by zúčastněné osoby podávaly stran schopností stěžovatele zvládat běžné denní aktivity rozdílné informace či korigovaly údaje, u nichž je uvedeno, že se jedná o tvrzení matky.

[17] Po vydání zrušujícího rozsudku č. j. 8 Ads 271/2018 - 34 se žalovaný v souladu se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu pokusil o doplnění skutkových zjištění. Výzvou ze dne 4. 6. 2019 vyzval stěžovatele ke sdělení adresy za účelem provedení sociálního šetření. Současně se přípisem ze dne 6. 6. 2019 obrátil na školské zařízení a požádal o podání zprávy o poskytované péči ve vztahu ke zvládání základních životních potřeb stěžovatele. Na uvedenou žádost reagovalo školské zařízení

pokračování

sdělením, že stěžovatel přestoupil na danou školu od 5. 9. 2017, přičemž jejím žákem byl do 29. 9. 2017. Žalovaný přípisem ze dne 10. 6. 2019 upřesnil, že dotaz se týkal školního roku 2016/2017, kdy stěžovatel na škole plnil povinnou školní docházku a pobýval na internátě. Následně žalovaný obdržel od školského zařízení přípis ze dne 14. 6. 2019, ve kterém třídní učitelka sdělila, že stěžovatel byl vzděláván ve školním roce 2016/2017. Neměl osobního ani pedagogického asistenta, byl orientovaný místem, časem, osobou, v přirozeném prostředí i v obvyklých situacích. Měl přiměřené duševní kompetence ve srovnání s ostatními vrstevníky. Nebyla mu poskytována žádná pomoc při stravování, oblékání, obouvání, tělesné hygieně a péči o zdraví. Sám dojížděl do školy i ze školy vlakem z Hodonína do Olomouce a dále olomouckou hromadnou dopravou. Na internátě měl osobní volno a mohl se pohybovat v okolí školy. Chodil například nakupovat potraviny do nedalekého supermarketu. Nebyly s ním žádné výchovné problémy, ve vzdělávacím procesu byl podprůměrný. Přípisem ze dne 18. 6. 2019 sdělila opatrovnice stěžovatele, že sociální šetření již proběhlo a není třeba je opakovat, respektive nebyly sděleny důvody, proč by mělo být opakováno, když situace stěžovatele je obdobná.

[18] Za tohoto stavu žalovaný přerušil řízení a předal shromážděné podklady posudkové komisi za účelem posouzení stupně závislosti stěžovatele na pomoci jiné fyzické osoby. PK MPSV si za tímto účelem vyžádala ambulantní psychiatrické vyšetření stěžovatele, které proběhlo dne 5. 9. 2019. Poté vydala dne 9. 10. 2019 posudek, v němž dospěla k závěru, že stěžovatel je omezen při zvládání základních životních potřeb „komunikace“ a „péče o zdraví“. Na rozdíl od minulého hodnocení ze dne 29. 11. 2017 tedy dospěla k závěru, že stěžovatel zvládá „osobní aktivity“ a naopak nezvládá „péči o zdraví“. Žalovaný požádal přípisem ze dne 17. 10. 2019 posudkovou komisi o doplnění posudku ze dne 9. 10. 2019. Konkrétně žádal o zdůvodnění uvedené změny ve zvládání základních životních potřeb oproti minulému hodnocení. Upozornil na to, že základní životní potřeba „osobní aktivity“ je sice hodnocena jako zvládaná, avšak podle zprávy z psychiatrického vyšetření uváděné v posudku (ze dne 5. 9. 2019, pozn. soudu) je narušen sociální kontakt stěžovatele. Současně byl stěžovatel shledán invalidním ve stupni II, je tedy omezena jeho schopnost vykonávat zaměstnání. Dále žalovaný požadoval doplnění vyjádření k základní životní potřebě „péče o domácnost“. V návaznosti na tuto žádost posudková komise sdělila opatrovnici stěžovatele, že požaduje vyšetření zdravotního stavu stěžovatele za jeho hospitalizace a stanovila termín nástupu na 21. 11. 2019. Dne 11. 11. 2019 opatrovnice sdělila, že s tímto postupem nesouhlasí a odkázala na minulé i doplněné lékařské zprávy a na posudek k invaliditě stěžovatele. Stěžovatel k hospitalizaci nenastoupil s ohledem na akutní onemocnění, což doložil potvrzením lékaře. Další termín hospitalizace byl stanoven na 29. 1. 2020. Opatrovnice vnesla k nutnosti hospitalizace řadu námitek. Zdůraznila, že zdravotní stav byl opakovaně zjišťován, stěžovatel se podroboval vyšetřením a krátkodobá hospitalizace by nemohla být s ohledem na jeho postižení objektivní s ohledem na nutnost jeho adaptace a jeho averzi k lékařům. Vyjádřila obavu, že by mohlo dojít ke zhoršení jeho psychického stavu. Posudková komise v protokolu ze dne 18. 2. 2020 konstatovala, že doloženými lékařskými nálezy nebyl dostatečně objektivizován zdravotní stav stěžovatele a za tímto účelem je nezbytné psychiatrické vyšetření za hospitalizace stěžovatele. V protokolu je dále obsaženo následující zdůvodnění: *„Dne 18. 10. 2019 nám byla věc vrácena k doplnění posouzení. (Po celkové nové administrativní revizi postupných posudkových hodnocení, závěrů a rozporných údajů - viz odb. nálezy, protichůdná sděl. škols. úřadu, matky, kdy není možná*

bližší opravdová specifikace obj. zdr. stavu posuzovaného - údaje sděluje matka - vzhledem k tedy požadovanému zpětnému hodnocení posuzovaného, rozhodnuto o nutném vyšetření a pozorování za hospitalizace, /kdy toto již opak. bylo domluveno/. Vzhledem k nesouhlas. odmítání a odkládání, hospitalizace v PL FNO nerealizována. /Viz níže/.“

[19] Nejvyšší správní soud je nucen konstatovat, že se žalovaný ani tentokrát s podklady rozhodnutí ve věci stěžovatele řádně nevypořádal, neodstranil zjevné rozpory, a nezjistil tedy skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Své rozhodnutí založil pouze na tom, že nebylo možné věc posoudit kvůli neochotě stěžovatele podrobit se vyšetření za krátkodobé hospitalizace. Žalovaný však zcela pominul rozpory v postupu posudkové komise a ani se je nijak nepokusil odstranit. Totéž pak platí i ve vztahu k rozporům ve vyjádřeních školského zařízení. Současně se posudková komise i žalovaný zcela opomněli vypořádat přezkoumatelným způsobem s námitkami, které vznesla opatrovnice stěžovatele vůči jeho krátkodobé hospitalizaci. I stran vhodnosti daného způsobu vyšetření stěžovatele přitom vyplývají ze spisu rozporné údaje.

[20] Co se týče rozpornosti v postupu posudkové komise, je nutno uvést, že ta dospěla ve svém posudku ze dne 9. 10. 2019 k závěru o tom, že stěžovatel nezvládá základní životní potřeby „komunikace“ a „péče o zdraví“, zatímco v předchozím posudku ze dne 29. 11. 2017 tvrdila nezvládání základních životních potřeb „komunikace“ a „osobní aktivity“. Současně bylo její hodnocení v případě základní životní potřeby „osobní aktivity“ rozporné s obsahem lékařské zprávy ze dne 5. 9. 2019 i s posudkem o invaliditě stěžovatele. Přestože žalovaný PK MPSV požádal, aby ozřejmila změnu svého názoru a odstranila označené rozpory ve svém hodnocení, komise k tomuto kroku vůbec nepřistoupila a na vznesené požadavky nijak nereagovala. Namísto toho bez bližšího vysvětlení oznámila opatrovnici stěžovatele, že požaduje jeho psychiatrické vyšetření za krátkodobé hospitalizace. Nutno dodat, že před zpracováním prvního posudku ze dne 9. 10. 2019 požadovala PK MPSV ambulantní psychiatrické a psychologické vyšetření stěžovatele, realizováno bylo pouze psychiatrické vyšetření dne 5. 9. 2019. PK MPSV tedy byla schopna zpracovat plnohodnotný posudek na základě podkladů, které jí žalovaný poskytl a po doplnění lékařské zprávy z psychiatrického vyšetření stěžovatele. Nebyla však již schopna na základě stejných podkladů k požadavku žalovaného daný posudek doplnit toliko o podrobnější zdůvodnění závěrů, ke kterým v daném posudku dospěla. Na základě totožného skutkového stavu tedy posudková komise nejprve učinila konkrétní závěry o stavu stěžovatele z hlediska zvládání základních životních potřeb, a následně konstatovala, že posudek na základě týchž podkladů nelze vyhotovit. V takovém případě by bylo lze očekávat velmi podrobné zdůvodnění toho, proč nejsou podklady ve spise přesto dostatečné pro posouzení věci a proč je třeba přistoupit k poměrně invazivnímu způsobu vyšetření stěžovatele a v jakém směru může takové vyšetření přispět k posouzení stupně závislosti stěžovatele na pomoci jiné fyzické osoby s ohledem na to, že předmětem řízení je žádost stěžovatele podaná již dne 12. 9. 2016. Žádné takové zdůvodnění však výstup posudkové komise neobsahuje.

[21] Krom toho nelze přehlédnout, že opatrovnice stěžovatele vznesla k požadavku na jeho krátkodobou hospitalizaci řadu výhrad, které nelze na první pohled považovat s ohledem na obsah lékařských zpráv a postižení stěžovatele za mimoběžné. Poukazovala zejména na nutnost adaptace stěžovatele na nové prostředí, obtížné snášení pobytu

pokračování

v neznámém prostředí a obtíže provázející jeho vyšetření ambulantním způsobem. V neposlední řadě pak vyslovila obavu ze zhoršení psychického stavu stěžovatele. Přestože byly výhrady opatrovnice stěžovatele zcela konkrétní, PK MPSV se s nimi nijak věcně nevypořádala. Ve svém hodnocení neuvedla žádný srozumitelný důvod, pro který je nezbytné stěžovatele i přes všechna lékařská vyšetření, kterým se v průběhu několik let trvajícího správního řízení podrobil, hospitalizovat za účelem posouzení stupně jeho závislosti na pomoci jiné osoby. Jak přitom správně poukázal stěžovatel v kasační stížnosti, otázka, zda by mohla být jeho krátkodobá hospitalizace ve vztahu k posouzení stupně jeho závislosti na pomoci jiné osoby účelná, je sporná i z hlediska názoru jednotlivých lékařů, kteří stěžovatele v průběhu let vyšetřovali.

[22] Z rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 10. 2015, č. j. MPSV-UM/28166/15/9S-MSK, totiž vyplývá, že o hospitalizaci stěžovatele bylo uvažováno již před vydáním uvedeného rozhodnutí, které bylo vydáno rovněž ve věci příspěvku na péči. Hospitalizaci doporučila dětská psychiatrická MUDr. F. (v nález ze dne 18. 4. 2014) vzhledem k tomu, že nebyla schopna případ diagnosticky uzavřít z důvodu obtížné spolupráce se stěžovatelem. PK MPSV se poté obrátila na pracoviště dětské psychiatrie v Psychiatrické nemocnici v Opavě s žádankou o vyšetření za hospitalizace. MUDr. T., primářka tohoto pracoviště, sdělila dne 20. 4. 2015 posudkové komisi, že její oddělení není schopno při krátkodobé hospitalizaci provést požadovanou diagnostiku, navíc by toto vyšetření nebylo objektivní vzhledem k nutnosti adaptace stěžovatele (tehdy nezletilého) na nové prostředí a doporučila ambulantní diagnostiku. Tomu koresponduje zpráva ošetřujícího lékaře stěžovatele MUDr. S. ze dne 3. 8. 2015, rekapitulovaná v uvedeném rozhodnutí žalovaného. Dle MUDr. S. je otázka vyšetření stěžovatele za hospitalizace složitá, neboť tento je fixován na matku a spolupracuje jen v její přítomnosti. Komunikuje jen s osobou mu známou, na pobyt v psychiatrické léčebně by se neadaptoval, což by mohlo zpochybnit objektivitu vyšetření a mohlo by dojít ke zhoršení jeho zdravotního stavu. Tyto skutečnosti byly přitom žalovanému známy, neboť s nimi pracoval již v rozhodnutí ze dne 21. 10. 2015. Přesto po zaslání protokolu ze dne 18. 2. 2020 po posudkové komisi nepožadoval, aby se ve světle předchozích zjištění k otázce hospitalizace stěžovatele vypořádala s námitkami stěžovatele stran vhodnosti daného typu vyšetření.

[23] V tomto rozsahu neobstojí rovněž závěr krajského soudu, že stěžovatel své námitky směřující proti hospitalizaci koncipoval pouze na základě vlastní úvahy. Přestože stěžovatel své námitky neformuloval zcela precizně, ze správního spisu vyplývá, že se nejedná jen o jeho vlastní úvahy. Za situace, kdy správní spis obsahuje k otázce hospitalizace vícero navzájem rozporných odborných názorů, se pak jeví jako zcela nepřipadný selektivní odkaz krajského soudu na doporučení MUDr. F.

[24] Žalovaný a posudková komise při posouzení věci rovněž zdůrazňovali, že vyjádření třídní učitelky ze dne 14. 6. 2019 je v rozporu s výsledky sociálního šetření ze dne 21. 11. 2016. Poukazovali na to, že při sociálním šetření informace sdělovala především matka stěžovatele a s ohledem na rozpory mezi zjištěními při sociálním šetření a následným vyjádřením třídní učitelky zpochybňovali věrohodnost tvrzení matky, potažmo závěrů sociálního šetření. Žalovaný ovšem zcela ignoroval, že uvedenému sociálnímu šetření byla kromě matky přítomna právě třídní učitelka, nadto také vychovatel a zástupkyně ředitele školy. Nelze tedy dovozovat, že pozdější vyjádření třídní

učitelky ze dne 14. 6. 2019 je rozporné toliko s tvrzením matky stěžovatele. Naopak jsou zjevně dány rozpory ve vyjádření samotného školského zařízení, které v rámci sociálního šetření tvrzení matky nijak nezpochybnilo, avšak následně prostřednictvím třídní učitelky poskytlo zcela protichůdné vyjádření. Bylo na žalovaném, aby se pokusil tyto rozpory ve vyjádřeních školského zařízení odstranit či vysvětlit. Nelze totiž přehlížet, že to bylo především vyjádření (pouze) třídní učitelky, které vneslo do věci rozpory, když odporovalo stanovisku matky stěžovatele, proti němuž se dříve zaměstnanci školského zařízení při sociálním šetření nijak nevyslovili. Stanovisko zbývajících účastníků sociálního šetření, zejména pak vychovatele, který vykonával dohled nad stěžovatelem na internátě, tedy v místě jeho tehdejšího faktického bydliště, nebylo ani zjišťováno. Nelze vyloučit, že další součinností se školským zařízením by došlo k odstranění rozporů ve spisovém materiálu, které PK MPSV zejména zdůrazňovala v protokolu ze dne 18. 2. 2020.

[25] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud přisvědčil stěžovateli, že nebyl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

[26] Kasační stížnost je důvodná, a proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). Jelikož již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí žalovaného a krajský soud by nemohl postupovat jinak, než rozhodnutí žalovaného zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení, Nejvyšší správní soud za použití § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. současně zrušil i žalobou napadené rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Zruší-li Nejvyšší správní soud i rozhodnutí správního orgánu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento správní orgán vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.]. V dalším řízení tedy bude na žalovaném, aby dostatečně objasnil skutkový stav a odstranil výše popsané rozpory. Pokud se nepodaří odstranit rozpory stran výsledků sociálního šetření z 21. 11. 2016, jeví se jako vhodné, aby bylo sociální šetření zopakováno. Je přitom nutné zdůraznit, že podle § 21 odst. 1 písm. a) zákona o sociálních službách je povinností stěžovatele podrobit se sociálnímu šetření. Pokud bude žalovaný (resp. PK MPSV) i nadále trvat na požadavku krátkodobé hospitalizace, je nezbytné, aby byly vyjasněny závěry o proveditelnosti, účelnosti, objektivitě a vhodnosti takového typu vyšetření s ohledem na nutnost adaptace stěžovatele v nemocničním zařízení.

[27] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného, je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.).

[28] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.), podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Ze spisu krajského soudu ani Nejvyššího správního soudu ovšem nevyplývá, že by mu v řízení o kasační stížnosti či v řízení před krajským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly. Stěžovatel neměl náklady se zaplacením soudního poplatku, neboť řízení

pokračování

ve věcech státní sociální podpory jsou od placení soudního poplatku osvobozeny podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Neměl ani náklady spojené s právním zastoupením, neboť v řízení před krajským soudem mu byl ustanoven advokát podle § 35 odst. 10 s. ř. s. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Stěžovateli tak žádnou náhradu nákladů řízení před krajským soudem ani před Nejvyšším správním soudem nelze přiznat. Žalovaný na náhradu nákladů řízení jako neúspěšný účastník nemá právo. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[29] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 6. 10. 2020, č. j. 17 Ad 12/2020 - 122, ustanoven advokát, který jej podle § 35 odst. 10 s. ř. s. zastupuje i v řízení o kasační stížnosti. Jak bylo uvedeno výše, v takovém případě hradí zástupci stěžovatele hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za čtyři úkony právní služby (příprava a převzetí věci, sepis repliky, účast na ústním jednání a sepis kasační stížnosti) dle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), po 1 000 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 2 téže vyhlášky] a na náhradu hotových výdajů dle § 13 odst. 4 uvedené vyhlášky ve výši 300 Kč za úkon. Vzhledem k tomu, že ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, byla částka 5 200 Kč navýšena o tuto daň. Odměna ustanoveného advokáta tedy činí celkem 6 292 Kč. Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. července 2022

Mgr. David Hipšr
předseda senátu